

FOGLALAT: Magyarország és Erdély (kinevezések; budapesti napló: mult évi ipar- 's tőzsérügyünkre pillantat; Rózsavölgyi 's Bartay hang-szerzőink; irodalmi újdonság; játékszini krénika; a' primás-hg 's esztergomi érseknek a' vegyes házasságok ügyében érsekme gyéjebeli clerusához intézett körlevele; Győrme gyé közgyűlése tárgyai a' főispáni székfoglalással együtt; Verőce me gyé országgyűl. választmánya tanács-hozásinak eredvényi; Csongrád me gyé közgyűlési végzése; Bihar me gyé (surlódás és határozat a' bírák választási ügyében- Anglia (Ifjabb Esz-terházy hg menyekzője. Elegy). Franciaország (a' király személyesen nyitá meg a' kamrákat; trónbeszéd; 16. lap ovása Dupoty elíteltetése ellen.) Portugália (pénzügy; elegy). Törökország (nagyvezér változás az ő rend íszellemében, hadikészületek Volo és Candiába). Külföldi elegyhir. Értesítő.

Magyarország és Erdély.

Ő es. 's ap. kir. fős. Adelheid fignő, Rainer es. kir. fignő, és Viktor sardiniai kir. hg házassága ünnepélyesítésére Solar de la Marguesite gróf sardiniai első külügyi statustitoknokot, és Cesar de Saluzzo sard. tábornokot a' magyar kir. sz. István rend nagykeresztjével; Eligio de Buttet sardiniai első külügyi tisztviselőjét pedig ugyanazon rend középkeresztjével díszesíteni méltóztatott. —

(Primáshg 's esztergomi érseknek a' vegy. házasságok ügyében érsekme gyéjebeli clerusához intézett körlevele.) Nagyt. alesperes ur, tiszt. plébános és plébá-nia- administrator urak, Krisztusban kedves fiaim! A' szorongatásokban, mely-lyek minket 's az egész kath. clerust az anyasz. egyháznak a' vegy. házasságokban épen megőrzött tanja 's gyakorlata miatt két éviglen keseríteni meg nemszűntek, vigasztalást hozott ő szentségének 16ik Gergely pápának f. évi apr. 30án kiadott ap. Brevéje, valamint ő es. 's ap. kir. fős. által ugyanezen ap. Brevéhez f. évi oct. 12én szokott ovások mellett megadott kegy. k. helybenhagyás járulása. Ő szents. az említett apost. Brevében feleletet adván Magyarország érsekei- 's püspökei-nek a' esanádi püspök ő exca által a' vegyes házasságok tárgyában az apost. székhez vitt folyamodására, erősíteni nem kétfli, hogy nagyon kellett fájlalnia, midőn a' vegyes házasságok szabadságát ez országban behozatva 's most már annyira elterjedve látná, miszerint azok, ámbár minden előleges szükséges ovás közbetetele nélkül, kathol. plébánosok által áldással és szent szertartásokkal megtiszteltetnének; 's így a' vallás dolgában leggyászob indifferentismus napról napra mindinkább elmozdítottatnék. Nem is titkolja, hogy legszentebb tisztének részeit épen nem mulasztandotta el, ha azon ügy előbb értésre esett volna. Je-lenti, mikép ezek közt mégis nem kis örömet meritett abból, midőn ugyanakkor tudósítatván megtudta, hogy az érsek és püspökök rajta voltak a' bekövetkező rosszat czélszerűen megorvosolni. Továbbá a' Magyarország érsekei 's püspökei által e' czélből követett eljárást, mely az 1840 július 2án kibocsátott körlevelekben nyilvánították, nemesak nem rosszalja, hanem még örvend is föltöttebb, 's Istennek, ki a' püspököket hitök és tanjok védelmére a' magasból erővel föl-ruházta, hálaikat ad, a' plébánosok- 's többi papságnak hiv és egyetértő össze-munkálását is érdemelt dícsérettel magasztalva. Ezekre azon engedelmét je-lenti ki nyilván ő szentsége, miképen, ha valamikor megtörténik, hogy nemkath. férfi kath. nővel, a' lelkipásztorok kellő tanácslasi 's intési ellenére is, az anya-szentegyházról kitűzött ovások nélkül, kath. plébános előtt kel házasságra: akkor (előre bocsátatván a' kath. plébánostól a' szokott kihirdetések, de a' jegyesek vallásának említése nélkül) ugyanazon kath. plébános vagy ennek személyét vi-selő más pap, illetén, ámbár tiltott 's nem szabad házasságkötésnél csupán a-nyagi jelenlétével, mellözve minden egyházi szertartást, jelen lehet, épen mint-ha, mikép mondani szokás, csupa alkalmas vagyis fölhatalmazott (testis ut a-juunt qualificati seu auctorisabilis) tanu személyét viselné, ugy t. i., hogy hallván mindkét jegyes megegyeztet, aztán tiszte szerint az érvényesen végbement tetet a' házassági könyvbe iktathassa. Mindazáltal e' körülményekben is Cugy intvén ő szentsége) minden ügyeket- és törekvással a' püspököknek és plébánosok-nak oda kell munkálniok, hogy a' kath. féltől az elpártolás veszélye, mennyire lehet, távolítottassék el, hogy mindkét nemü gyermekeknek a' kath. vallásban ne-veltetése, minél jobb módon szabad leend, biztosítottassék, 's hogy a' kath. hit-hez tartozó fél komolyan intessék kötelességére, mellyel tartozik nemkath. há-zastársának megtérítésén tehetsége szerint iparkodni. Melly engedelem módját nyilatkozatván, ő szentsége Isten előtt vallja, mikép arra csupán azon ok által indittatik vagy inkább kényszerítettik, nehogy a' kath. egyházra még nagyobb kedveltenségek háramoljanak; 's azonnal hozzá teszi a' főpapok és plébánosok abbeli kötelezettségét, hogy a' híveknek akár házi akár nyilvános oktatásában a' vegyes házasságokra vonatkozó tant és törvényeket ezentul lángolóbb buz-galommal említsék, 's azok pontos követését szívökre kössék. Midőn pedig az ap. Brevéhez ő es. 's ap. kir. fős. kegy. kir. placetumát méltóztatott adni, egyszer-smind legmagasb akarattját oda nyilatkozatni parancsolta, hogy a' lelkipászto-rok, a' főnidézt pápai rendelet értelmében a' vegyes házasságoknál csupán a-nyagi jelenlétökkel otlevén (adsistentes), szorgosan kerüljenek minden illetlen-séget, melly a' nemkatholikusok új fölízgatására okot szolgáltatathatna. — Azért valamint 1840 jul. 2án kibocsátott körlevelünkben és a' hozzácsatolt utasításban 's máskor is minden alkalommal, minden passiva assistentia előforduló eseteiben a' gondunk alatti lelkipásztoroknak a' mérséklet, komolyság és kellő tisztesség, 's nevezetesen, hogy a' megegyezés nyilatkozatása a' pap által egy-házi illető ruhájába öltözötten, illedelmes helyen, vagyis plébániaházban mint hivatala helyén fogadtassék, világosan 's ismételve szívökre köttetett, ugy az most megint minden egyháziaknak komolyan meghagyatik. Mivel pedig megtör-ténhetik, hogy a' kellő ovások tétele nélkül a' vegyes vallású jegyesek a' kath. plébános részéről megtagadott egyházi szertartások miatt evang. egyházzolgál-hoz mennek előttei egybekelés végett; azért uraságtok hasonló esetben azt lesz-nek kötelesek tenni, hogy a' nemkath. egyházzsolga előtti vegyes házasságralé-pés komoly szándékáról értesülvén, a' kath. félt Isten szeretete- és Krisztus tü-relmében sürgetni 's inteni el ne mulasztassák, miképen őt illy botránytól (a' tali scandalo) 's nemesak az egyházi törvényeknek, hanem a' világinak is, t. i. az

197¹/₁: 26. t. cikknek átlépésétől rettentsék el; ha pedig illy intéseik-és sür-getéseikkel illy házasságnak a' honi törvény kívánata szerint is a' kath. plébános előtti kötésére semmit sem eszközölhetek volna, illy esetben tovább semmit se tegyenek önindulatjokból, hanem az illető egyházi hatósághoz (ad Ordinaria-tum) bejelentvén a' dolgot, mindenkor attól kérjenek alkalmas utasítást. *) To-vábbá annak világosan szem elő terjesztése végett: mennyire nem keressük ezen egész tárgyban saját-magunkat, sem valami különöst nem követünk; hanem a' vegyes házasságokban megkívántató ovásokra nézve az egész anyaszentegyházéval megegyező tan- és gyakorlathoz ragaszkodunk; e' végre öszszegyűjtött tagadhatlan bizonyítványok nyujtatnak az ide mellékelt NB alatt. Különvén ezek-ből az egyes egyházak közönséges egyetértése, az anyaszentegyház fejének annyiszor kimondott érzelmével megerősítve, nem lehet legtöbb fontossággal nem bírnia a' meggyőződés megerősítésére 's a' katolikusok lelkében teljes megnyug-vás szerzésére: valamint nem lehet legtöbbet nem hatnia azon hibás vélemény megezőfölsására is, mintha tanunk és gyakorlatunk — ugyanaz, melly mellett má-sult a' polgárok békéje 's nyugalma legbiztosabban fönáll — zavarok előidézé-se- 's az érzelmegek egymástól elidegenítésére szolgálna. Az egyházak e' közönsé-ges egyetértéstől eltérése, melly Magyarországnak egy idő óta bármikép lábra-kapott, a' törvényes gyakorlat (usus) és szokás helyes ismeretei szerint nem illy gyakorlatnak, hanem eltérésnek, az apost. leiratban visszaélés nevével bélyeg-zettnek vétetik, mellynek megjavítására a' hatalom söt kötelesség, mind a' tvények-nél mind a' folyvásti törvényes gyakorlatnál fogva épségben mindenkor a' püs-pökök mellett maradt. Bizonyára innen van, hogy néhai Telegdi Miklós, pécsi püspök 's az esztergomi érsek administatora, 1585. évben irt 's a' lelki-pásztorok papság használatára kinyomatott szertartáskönyvében (in Agendario libro) nyilván vallotta, „a' szent szertartások azon részét, melly a' szentségek kiszolgáltatása 's bizonyos személyek és dolgok megáldása módját és formáját 's más némelyeket, mik sajátlag a' plébánosi hivatalhoz tartoznak, foglalja magá-ban, szorgalmasan 's az egyházi törvények rendeletéhez szabra (ad nor-mam sacrorum Canonum revocatum) általa kibocsátatni 's a' plébánosoknak és más lelkipásztorok kiadatni.“ Mit hogy későbbben a' püspökök is, midőn a' szükség kívánta, megtettek, a' szertartáskönyvek, pásztori levelek 's a' zsi-natok határozati eléggé bizonyítják. Hátra van tehát, hogy a' melly tant és gya-korlatot, mint a' kathol. anyaszentegyház elvei- 's törvényeivel megegyezőt 's a' honi törvény értelmével sem ellenkezőt, az egész kath. anyaszentegyház egyet-értése 's legtöbb fejének tekintélye által helyeselve lenni értenek Uraságtok, ahoz, miként eddig nagy dícséretökre tették, az u t a n i s e r ö s e n ragaszkodjanak, nem térvén sem jobbra sem balra; mi végre Isten segítségét nekik szívből ohaj-tom 's buzgó imádságimmal kérem, egyszersmind atyai áldásomat szeretettel-jesen mindnyájokra adván, folyvásti hajlandósággal maradjon Esztergomban, nov. 8án 1841 készsége és jóakaró atyjok Krisztusban — József m. k. esz-tergomi érsek. —

Budapesti napló. (Ipar 's tőzsérügyünkre rövid pillantat.) A' leál-dozott év milly fontosságu volt a' kereskedési világra nézve általában, épen olly jelentőséggel rázta meg a' tőzsérkedést piacunkon; általányosan véve mind-azáltal a' zivatar koránsem érezteté csapásit olly annyira, mint eleinte rettegtük. Kereskedésünk félbenszakadt hitelforrásit a' szerföltöt kiterjedt üzérkedés rö-g-töni esökkenése 's az erre ufolag éledező bizodalom olly szépen kezdi újra kie-gyengetni, hogy kereskedői testületünk némi szempontban szinte önálló füg-getlenségre készül vergődni. — A' kézműkelet, kivált a' pesti augustusi sokada-lomkor, tetemes volt, 's a' hazai termékek minden faja jutalmazólag fizette-tek meg a' természetöknek 's így jövő évre felhalmozott áruczikk aligha maradt sok eladatlan. A' finom egynyiretű gyapju ára magas nem volt ugyan, de a' természetök kielégithető, söt leopoldi sokadalomkor jóval felszökkent; a' közönséges egynyiretű előbbi pangásából emelkedett 's egészben vevőre ta-lált. Kevésbé kapós volt a' kétüiretű téli és nyári, de annál kevesebb a' zigara-gyapju, mellynek huját már is oláh, söt szücs- timár- és bundagyapjuval, kell pótolni a' hazában. A' hamuzsir szokott olcsóságában áll, emelkedését várhatni. A' repceolaj november végével szerföltöt megdrágult a' nagy szá-razság- okozta terméketlenség miatt. Méz nem sok terme, 's ára mégsem volt, mert a' kül-piaczokat lengyelek böven látták el. Dohány kevés, de szép 's jó volt, 's főleg az őt keresték. A' gubacs kevésse díszlett az idén, de a' mi lett, kitünő jóságú 's az ónak lenyomta árát. Az ökor- és tehénbőr léha keletü volt, de a' nyúlörnek az enyhe tél miatt kétségtelenül felrugand ára. Viasz és fagy-gyu állhatatosan jóáruak. A' gabona minden fajának, a' Bácság silány ter-mése miatt, tulfeszített ára van. Bort keveset, de jót szűrtünk, ára mind-azáltal eddig nem jutalmazó. Jövő évre nézve körülményink legjobb remény-nel kecsegtetnek. — Biztos hir szerint a' kijelölt statusvasutakhoz mindjárt tavasszal készülvén fogatni a' kormány, 's legelőször a' prágait, összeköttetése által az éjszakival Olmütznel, véghezvitetni. Híre van: hogy a' burnót-gyár-tást 's dohány-eladást is az örökös tartományokra nézve bérbe szándékozik

*) A' jelen körlevélnek rendelkező része — ugy látszik — egészen az apostoli szentsék álasziratának, és a' legfelsőbb rendeletnek szavaival van szerkesztve. A' Szerk.

adni. — Eszterházy Miklós hg. Pál londoni követünk fia, január 1-jén szünetelt házassági frigybe lépni Jersey Sára ladyvel Londonban: — Rózsa-völgyi Márk derék magyar hangszerző hazánkfiát, ki egy jeles hangművét a magyar testőrseregnek ajánlotta, ezen nemes testület vizon-méltánylás fejében 130 pengő forintos hegedűvel tisztelte meg. — Bartay Endre derék zeneköltőnk most végző be a „Magyarok Nápolyban“ című dalmű zenéjét, mi-ből színházi községünk ez új, darabokra nézve meddő, korbau újra kedves eleményt reméll. — Pest város és tanácsa két siketnéma gyermek számára a siketnémák váci intézetében két helyet alapított évenkénti 240 pengő fr. fizetés mellett. Biztat a remény, hogy a keblében létező magyar akademiáról (Buda, N. Szombat, Szabadka, Fiume sz. k. város társai 's más törvényhatóságok példája szerint) sem fog megfélekedezni! — Scribe legújabb vigjátéka „Láncz“, mely még az „Egy pohár víz“ jelességét is meghaladja, Párisból a „Szinmütár“ számára megérkezvén, már fordítatik, 's pár hét múlva Megyeri jutalom színpadunkra jutand. — Játékszini krónika: f. h. 1-jén „Rózsa“ vigj. 3 fel. Szigligetitől; 2-án „Aranykirály, madarász és uszkárnyiró“ bohózat 3 felv. 3-kán Velencei kalmár dráma 4 felv.; 4-én „Belizár“ dalj. 3 felv.; 5-én „Párisi adós“ vigj. 1 felv., „777“ vigj. 1 felv. és „Találkozás Tyrolban“ tánczj. 1 felv.; 6-dikán másodszer „Kegyencz“ dráma 5 felv. Teleki László gróftól; 7-kén „Fekete asszony“ bohózat 3 felv. — Jövő hétfőn jan. 10-én Lang Paulina jutalom-játékaul: Marino Faliero. Nagy Opera 3 folvonásban. Irta Bidera, fordította Jakab István. Zenéjét szerette Donizetti. — A pesti hengermalom részvényesei közgyűlését közleni kezdi mai Társalkodóknk.

Győrött, dec. 27-kén. A régen ohajtvá várt főispáni székfoglaló gyűlés napja, dec. 13-val felderült. Ebnondhatni, hogy ez Győr megyére nézve a tiszta öröm napja volt. A gyűlést első alispánunk Bezerédy Ignác k. tan. ur nyitá meg, a Rdek nevében köszönetet mondván, a nagy számmal megjelent uri vendégeknek és szomszéd ns megyék küldöttségeinek, ezen örömmünnepek fényesítésére történt érkezésükért; 's ezután a m. főispánt meghívandó küldöttséget nevezett. Megjelenvén ő maga 's „éljen“ kiáltások közt székéhez érkezvén, mielőtt helyet foglalt, felolvastatni kívánta a kineveztetést tárgyozó k. rendeletet; minek megtörténte után bemutatta ő maga a Rknek ő fels. aláírása alatt f. e. őszelő 16-kán Mária-Czelben kelt val. főispáni adomány-levelét, mellynek felolvasása után felvételét 's újabb olvastatott a beigtatási szokott szertartásoktól felmentő parancs. Ezek végeztével ő maga a főispáni hitet a Rdek előtt letette 's mint már e' megyének valóságos főispánja helyét elfoglalván, ősi szokás szerint a megyei főszbirák által köz örömrivalgások közt felemeltetett 's a Rknek bemutatott. Követé e' szertartást a székfoglaló beszéd; ékes magyarsággal 's köz lelkesedést okozott tartalommal; mellyre megyés püspökünk a Rdek nevében szokott erőtjes modorával, Balogh Kornél főjegyző a' tiszttakar képében az ékes szólás minden kellemeivel, 's Milkovics József alsz. biró érzelmei őszinte fejtegetésével, válaszoltak. Némelly magányosakat érdeklő tárgyak bevégezte után ő maga a főispán megyénk táblabiráinak koszorúját igen sok és jeles tag kinevezéssel kísélt; kik közül a' jelen volt Rk érzelmeit leghangosab kitérésre fakasztá Deák Ferencz böles hazánkfia 's Antal testvére nevének említése. Az e' napi történeteket nagy lakoma követé, hol sok jeles áldomás írtetett fels. fejedelmünk, nádorunk, főispánunk 's több köztiszteletben álló hazafi egészségére. — Télelő 14-kén folytatva tartott közgyűlésünkben első alispánunk által előterjesztett kérelem következtében a' már 5-dik év előtt tartatott tisztújítást főispán ő maga a Rdek megegyeztetével a' jövő tavaszra halasztotta. Egyéb tárgyak közül említésre méltók: 1) A' törvényeségi bírának szabad választása iránt tett indítvány, melly csakugyan határozattá is vált; azonban a' bírák száma, választásuk módja 's bíráskodásuk ideje körül teendő intézkedés, egy véleményadó választmány jelentéseig felfüggesztetett. 2) Zichy Otto gr. azon indítványa, miszerint e' hazában is nemzetörökség állítsassék fel, kedvesen fogadtatott ugyan, mivel azonban az indítványzó gróf előterjesztését csak egész általánosságban tevő, felszólítottat: hogy tervét tökéletesen elkészítvén a' Rknek írásban nyújtsa be; hogy ennek megtörténtével a' Rdek, e' nagyszerű eszme minden oldalú megtekintése után, határozatot biztosb alapokra építve hozhassanak. 3) Köszönő felírás rendeltetett a' felségéhez az iránt, hogy a' megye oly főispánnal ajándékozott meg, kit a' Rdek is általánosan ohajtottak. 4) Tekintetbe vétetvén: milly káros befolyásu 's igazság elleni legyen az, hogy börtöneink helytelen építetése miatt az el nem itélt rabok az elítéltekkel egyenlő fogságot szenvedni kénytelenítettek, külön (letartóztatás) fogházak építtetni rendeltettek; 's a' szükséges költségek azon 4000 's néhány száz ezüst forintnyi öszvegből, melly a' dolgozó-rabházra gyűlt; ajánltattak pótoltatni. 5) Mosonmegyének a' tervezett győr-komárom-mosonyi szeder-egylethez csatlakozását jelentő levele a' Rdk bizodalmas megkeresését a' legszebb sikerrel koronázá, 's így már most nincs egyéb hátra, mint hogy Komárom Rdei a' megkezdett egyesülést hozzájárulásukkal egészítsék. 6) A' „mezei naptár“bul Kovács Pál orvos-tr. felszólítása következtében némelly buzgó népbáratok 120 példányt vásárolván, ezeket a' közgyűlésre beadták a' végett, hogy a' megyei adózók közt osztassanak el. Melly nemeslelkűeknek legszívesb köszönet mondatott. 7) A' nm. h. tanácsnak kijelenteni határozatott egy felírás által, hogy a' megye, a' keblébe szállítatni szándéklott félszázad lovasságot nem fogadhatja el, miután az idej jégpusztítások adózóinkat a' legnagyobb szükség-re juttatták. Végre a' hus ára 1 krral följebb emeltetett. Egyéb tárgyak jobban a' magányos ügyeket illetők; 's közlésük kevés érdekességgel bírhatna.

Vérőzeme gyében az országgyűlési tárgyak meghányatása tekintetéből dec. 13. választmányi ülés tartatott, ennek eredménye azonban közgyűlés elibe nem jött, mivel el lön határozva, hogy e' nyomos tárgyak új főispán ő mélt. elnöklete alatt hozassanak szőnyegre. Az e' tárgyakban működő választmány véleménye azonban következőkben pontosult: a) Az országgyűlés által eddigelő ő felsége színe elibe terjesztett előleges sérelmek orvoslása szorgalmaztassék. b) Középszolnok 's a' t. megye valahára tetteleg kebleztessenek vissza. c) Az országgyűlésre idézendő magnások iránt tett esorba egyenlítettessék ki. d) A' középszolnoki sérelem orvosoltassék. e) A' még kir. válaszzsal el nem, vagy tagadólág döntetett nehézségek tárgya adandó utasítás által figyelembe vétessenek. f) a' nem-nemesek személy 's vagyonbeli tökéletes biztosítása 's az ezek iránt föladvott, de kért jóváhagyást nem nyert 8-dik cikk újra nyomosan szorgalmaztassék. g) A' hátramaradott kamatok kamatját szorgalmazó kérelmet, behozva levén a' váltótörvény és szóbeli perek, fölőlegesnek véli a' választmány. h) A' katonai kihágások korlátoztatása iránt tett kérelem ismételtessék. i) A' valóságos türelem iránt adandó kir. válasz, valamint a' protestáns részre nyújtott törvényes engedvényeknek a' n. e. görögökre kiterjesztése, 's az ezek (helytelenül nemzetinek nevezett) alapítókéjéről teendő számadások szigorú megvizsgálása sürgettetének, mivel ezek, valamint az illető érsekek, püspökök 'sat. tömegeiből eredett, szintugy közhasznu intézvényekre alkalmazandók levén, a' törvényhozó testület figyelmét el nem kerülhetik. k) Hosszas vitaközös keletkezett a'

sz. k. városok szavazási ügyében; végre is abban pontosult a' választmány véleménye, hogy miután az 1687: 17-ben érintett országos figyelem, nehogy t. i. sz. k. városok az országgyűlésen képviselt megyék szavazási jogára nézve veszélyesek lehessenek, főállana, a' jövő országgyűléskor kerületi választmány rendeltessék, melly a' sz. k. városok elrendezése iránti elvek kidolgozásában működjék, minő tárgyban fő tekintet legyen arra, hogy a' sz. kir. városok a' m. k. kincstár befolyásától mentessenek föl, tisztviselőseget a' választott község válasszon 's az adandó szavazási jog meghatározásában, akár ez a' népesség számából, akár más alapos okból merítettessék, a' szükséges arány mindig szem előtt tartassék. k) Méltányosnak vélte a' küldöttség azt is, hogy a' jövő országgyűlés határideje alatt (értvén az országgyűlésnek Pestre leendő áttételét) az illető követek szállásbéré minden megye által országos árszabás szerint készpénzzel fizettessék; sőt ha az eziránt teendő törvényjavaslat el nem sülné is, még ezen nem várt esetre is rendelkezjenek a' Rdek saját tárukából bizonyos pénzösszeget az országgyűlés alatti szállásbér kielégítésére. l) A' népnevelés fontos tekintetéből praeparandiák 's polytechnicum sürgettessenek, mi végett a' nemesség is kész bizonyos pénzösszeget hozzájárulással: nemkülönb a' szerenésélen világtalanok 's a' nemzeti bank ügye bővebben szorgalmaztassanak. m) nehogy olyan a' taktika is magy nyelven tanítottassék, az ország minden rendű lakosi tetemes kárával, hátra maradjon; ha a' kitűzött ezél másképp elérendő nem lehetne, a' választmány olly véleménnyel van, hogy egyéb tudományok magyar nyelven taníttatván, ha a' kormány a' hadtudomány magyar nyelvi tanításában megegyezni semmikép nem akarna, ez német nyelven is taníttathassék. n) A' hevesi tisztválasztási kihágásnak küldött bírák általi elíteltetése 's a' vétkeseknek a' bírói költiségekbeni marasztaltatása tekintetéből olly véleményt táplált a' küldöttség, hogy hasonló esetekben (minek elhárítása illő figyelembe vétessek) más határos megyei vagy kerületi, de főálló törvényesék bizassék-meg, melly törvényes eljárását költség nélkül végezhesse. o) A' bácsi sérelem, melly köz tisztviselőknak kihallgatás előtti hivatalból elmozdítását tárgyazza, pártolándónak jegyztetett-föl. p) A' megürült egyházi hivatalok jövedelmeinek közpénztárba juttatása szinte pártolva lön. q) Az országgyűlés tudta nélkül semmi új szerzet az országba ne vétetnék föl, a' k. h. tanács pedig tartozzék a' politikai alapítványok jövedelmeiről az ország Rdek számolni. r) Végre a' tisztválasztási rendszer elhatározása, az özvegyek jogai 's marhavész iránt hozandó törvények pártolást nyertek. — Ns Szabolcs és Thurócz megyék levelei, mellyek tartalmában a' Rdek fölcsóllítatnak, hogy a' főálló törvények értelmében e' ns megye is, mint anyaországi megye, magyar nyelven vigye hivatalos levelezését, ellenkező esetben levelei föl sem hontva visszaküldendők lesznek: élénk vitaközösre nyújtának alkalmat, megfordult e' között a' báni hatóság tetteleges főállása, a' municipalitás tekintete, a' törvény azon világos kifejezése: hogy a' magy nyelv gyakorlata csak *intra ambitum regni Hungariae* legyen értve, további magyarázatra nem szorult, hogy az alsó-szláviai nyelv visszakébleztetésük tekintetéből is a' társországok megyei, hogy mind e' törvényes nézet nem a' Rdek önkényétől függne, hanem inkább a' municipalis rendszer törvényességében volna gyökerezve, 's így az illető megyék, mellyeknek hatalmokban nincs az ország világos törvényit félremagyarázni, saját hatá-körükön kívül kívánának valamit, mire törvény által fölhatalmazva nemesnek — mások lehetetlenségi kényserítést akarának látni a' tárgyban és még valamit — sőt azt is érinték, hogy ámbár a' nemes megye ezeltött a' magy nyelv iránti hajlandóságát tetteleg kijelenté, 's ő felségénél az ennek divatosabbá tehetése végett eszközök elrendelése iránt könyörgött legyen is, még is e' tárgyban eddigelő mi sem történt 'st. eff. — végre abban egyesültek a' Rdek: kéressék-meg ő felsége, mivel a' társországok egyesült rendei 1805-ben olly municipalis végzetet alkottak, mellynek erejével e' társországokban a' latin nyelv hivatalos használata ezentul is fönmaradhasson, ő es. k. felsége pedig e' végzeményt febr. 6. 1806-ban kegyelmesen szentesíteni méltóztatott 's így ezen municipalis rendelkezény a' magy megyék által önként fölbontható nem lenne, sőt a' magy nyelv iránti törvény szentesítése is csak az anyaország körét érintené, a' latin nyelven kelt levelek visszautasztatása pedig a' közérdeket, a' megyék 's magányosok jogait zavarba hozná, méltóztatnék ő felsége az említett ns megyéket a' törvény pontos alkalmaztatására, 's a' latin nyelven szerkesztett hivatalos levelek elfogadására 's tanácskozás alá vevésére utasítani. (Vége következik.)

(Bihari közgyűlés.) N. Várad, dec. 27-kén. Évnyegyedes közgyűlésünk dec. 14-kén főispáni helyettesünknek elnöklete alatt kezdetvén meg, 23-kaig tartott; mellyben a' mult közgyűlés óta a' megyében törtétekről, alisp. szóval jelentést tőnek, megemlítvén: hogy a' megyei lakosok egészségi állapotja kielégítő, a' mentő himlőoltásra a' lefolyt években kellő szorgalom nem fordítatván, káros következményi érezhetők 's eziránt, már időközben intézkedvén, felszólítá a' Rdek figyelmét: 's előadák: hány nemesedő, tiszti, és fenytő per létezik, hány látatott el a' közelebbi perszakon; ugyanekkor a' rabok közül 166 itéltetvén, itéletlen 154; pénztárok állapotja kedvező 's hogy az adózó nép a' jelen nyomasztó szükség közt is adójából majd 100 ezer, régibb tartozásából 20 ezer pengő ftot rótt le, maradvány-tartozás 157,707 pft; a' Körös vize áradási Erdéllyel a' közlekedést megnehezítvén, majd megszüntették; a' megyeház udvarán a' szükséges szolgálatokra szabadon kinlevő 13 rab több tolvajlást követvén el, azokat elzáratták, 's rendelkeztek, miszerint ezután hajduk jelenlétiben végezvén szolgálatjokat, azonnal zá-rassanak el 'st, melly szóvali jelentés az eddigi küzdéssel tett határozatok folytán jegyzőkönyvbe soroztatott. — Gyűlésünk nevezetes tárgyai köv.: S. A. indítványt tön az iránt, miként hazánk jóllehet az ausztriai birodalom kiegészítő része, még is a' kormányzati terhek, sazugy nevezett statusadóságokban részt venni mindeddig vonakodunk, pedig a' birodalmak igazgatására a' rendes jövedelmek 's költségforrások sokszor elégtelenek levén, kölcsönhez kell folyamodni, 's innen a' kormány hazánkra eső részt kénytelen mellékesen rajtunk megvenni, elzárja t. i. külkereskedésünket nagy vámbérrel, mi hazánk szomorú állását leginkább okozza; kíváná tehát hogy indítványa elfogadtatván jövő országgyűlésen sürgettessék, 's a' nemzet egyezkedés mellett, melly által függetlenségét fentartván 's mind a' kormányzati terheket, mind a' statusadóságokat a' reá eső részben elvállalván, jövedőben minden közkölségben aránylag részt vegyen; 's az örök igazság elve szerint fizessen mindenki, a' mint a' haza jólétéből kisebb vagy nagyobb mértékben részesül, 's a' kormány számoljon. Az indítvány méltányoltatva az országgyűlési utasításokkal foglalkodó küldöttséghez javaslatadás végett adatott. 2) Felolvastatott a' h. tanács intézvénye, melly szerint ő fels. a' kért szolgabírák száma szaporítását négygyel 150 p. ft. fizetés mellett megengedte; mire helyettes ur nyilvánítá, hogy hivatali jogánál fogvást a' szükséges kijelentést nem sokára megtevén, a' megyei nemességet szabad választása gyakorolhatása végett annak idejében összehívandja; mire első alispánunk az adózó nép kimélete tekintetéből legjobb-

nak vélte a' szolgabírák választását jövő martiusi gyűlésen eszközölni, melyelőadásra főispán helyettes ur, mintha főispáni jogait korlátozó szándék volna, ha a' Rdek által tüzetnek határidő a' választásra, felszólalt, mi a' rendek és helyettes közt kitörésekre nyújtott alkalmat, miglen első alispánunk kijelenté, hogy főispáni jogkorlátozás vagy esonkítás távulról sem volt szándéka, 's nincs is rá szüksége, mert szerinte a' kormányzóknak kevés jogai, de sok kötelességei vannak, hanem mint véleményt terjeszté elő, várván helyettes urtól, hogy az adózó nép iránti kedvezésből egyezése hozzá járultával előadását méltányolja, mire helyettes ur első alispánunk előadását általa félreismértnek lenni állítván, ahhoz meg egyezését adta. 3) Feljött az előfogatokból, különösen a' nálunk is már egy ízben eltörtött, de 1837ben ismét visszaállított hetelőkbul, az adózó népet illető nagy károsodás 's hátramaradás, továbbá nem levén törvény, mely jogosítná a' kiváltóságos osztályt az adózótól ezen terhes szolgálatot követelni, a' Rdek az igazsággal sem látván megegyeztethetőnek oly erőszakos szolgálat teljesítését, mivel valaki nem tartozik: mind a' hetelő, mind a' vendégutasok által használtani szokott előfogatok az első 1842év első napjától, a' másik az egész megyében általánosan jövő április első napjától kezdve, megszüntették, meg levén győződve, ha hogy a' kényszerített előfogadás csakugyan oly hasznos az adózó népre, mint némelyek állították, azt önhaszna tekintetéből, fizetésért önként is fogja teljesíteni; egyedül a' katonai, kinestári és tiszti fuvarozások hagyattak meg. Terhesnek tapasztalván az eddigi rendszer mellett továbbá a' megyei rendek a' tiszti fuvarozásokat is, válaszmányt neveztek ki, mely tervet készítsen, mimódon lehetne azt is megszüntetni, 's helyette más könnyebb, mind a' mellett czélszerű intézkedést tenni, 's ezen határozatok a' htanács utján kihirdettetni rendeltettek. 4) Szőnyegre került a' mult közgyűlésből táblabírák mimódoni választása iránt dolgozandó javaslatra kiküldött válaszmány jelentése, melyből lelkes levéltárnokunk által nagy szorgalommal napfényre hozott 40et meghaladó levéltári adat folytán kiténik, hogy a' táblabírák általánosan 1790 előtt szakadatlanul az 1613: 24 czikk értelmében a' rendek által másfélszáz év leforgása alatt, a' törvényszékiek pedig ezután is mindenkor a' megyei közgyűlésekben a' Rdek hozzá járultával választottak; a' tiszteletbeliek kinevezésének 1790től fogva pedig már a' főispánok vannak gyakorlatban, hosszas vitakozás után helyettes ur felszólítatván az e' tárgybani vélemény és többség kijelentésére, nyilvánítá, hogy többszöri kijelentésinél fogva oly tárgyan, mely főispáni jogaiba vág, végzést kimondani nem fog, ezuttal sem teendi, 's a' Rdeket szabad határozatra hagyván, a' teremből eltávozott, melyre első alispánunk a' Rdek kívánatához képest az elnökséget átvevén kiténik többséggel a' válaszmány véleményes javaslata elfogadattott, 's határozattá lön: a' javasolt 16 törvényszéki tbirónak és 4 elnöknek jövő martiusi gyűlésen leendő választatása, oly formán, hogy ha a' többség által választott egyed kinevezett tbiró nem lenne, táblabírói hitet tegyen, 's ha valamelyik egyedül fontos oknál fogva nem bíraskodhatnék, előre teendő bejelentés után mindenkor az első alisp. helyettesítsen, a' minden ok nélkül meg nem jelenő 's tudósítást eleve tenni elmulasztó táblabíróra nézve a' választás továbbra megszűnén, táblabírói címétől is megfosztatik. 5) A' főispánoknak 's helyetteseinek gyakorlatból folyó kinevezési jogát a' tbirákra nézve a' rendek kétségbe hozni nem kívánván, míg az maga utján tárgyaltatni fog, épségben meghagyák; törvényes 150 éves gyakorlattal szentcsített jogaitak mindazáltal, mely szerint a' polgári érdemkoszorú legszebb virágával, a' bizodalommal az érdemteljes polgárokat megtisztelhessek, a' nemzeti jogok el nem évesülhetése elvéből indulva, újból létre hozni 's gyakorlatba venni kívánván, a' tiszteletbeli táblabírák kinevezhetési jogát a' kormányzóval megoszták. Másnap jegyzőkönyv hitelesítése után, hogy a' fentebbi határozat életet is nyerjen, a' megye által közbizodalomnál fogva táblabírák nevezettek ki. 6) Az isméretes megyei körlevelek részint az országgyűlési utasítást készítő válaszmányának részint aláírások gyűjtése végett járásbeli főszolgabíráknak adattak ki. Előfordult több más megyeileg nevezetes tárgy, a' melyek többé kevésbé a' személyesség körébe vágtak, 's a' megye és helyettes közt megkezdett ingerültséget több ízben felelevenítették, 's ha szabad következtést vonni a' körülményekből, az elégtellen résznek, nyugtalansága miatt alig lesz vége. Jövő közgyűlésünk 1842. mart. 7én leend. Be kívántam rekeszteni soraimat, de meg nem állhatom, hogy azon, megyénkben talán eddigelő soha, legalább a' kor szelidebb haladása óta bizonyosan nem történt, 's így most felette meglepő újságot ide ne igtassam, miszerint a' közelebbi napokban egy zsidónő, 280. vft. adósságát kifizetni nem tudván, személye a' felperes biztos ügyvédjének K. S. urnak bíróilag ítélet során áldatott, 's jelenleg, mint rabszolgáló, a' nevezett ügyvédnél vagyon V. Olasziban. Igaz hogy rabszolgálósága, törvény értelmében csak 15. napig tartandó, de minden esetre rabszolgáló lett! — Én a' felett nem akarom eszmém papirodra tételét megkísérteni, csupán az esetet írom tehát meg anyagul egy próbáltabb toll, egy műveltebb fő 's egy meleg kebel működésének, enyim csak annyit, hogy az eset valóságáról jót állok és szükség esetén az ítéletet is közölhetem a' hozott végzéssel. A' ezimzetesekre nézve, néhány egyednek, névszerint többek közt országszerte isméretes Balogh János volt bars megyei követnek is kinevezésével fogantatba kívánván venni, miután főispáni helytartónk ez által maga jogát sértve találván, a' Rdeket ismételve felszólította, hogy e' részbeni kívánságuk teljesítését a' martiusi közgyűlésre halasztani sziveskednének, azonban ezen felszólítása sikeretlen maradván, nehogy a' Rdek által közértelemleg kinevezett t. bíráknak, illy modóni kinevezetésükben megnyugodni látszassék, a' gyűlést, midőn a' ki-nevezett tbirák közül jelen volt két egyed a' Rdek hiteltételre szólították, az elnökséget első alispánunknak adá, 's maga a' teremből, mint a' végzés keletkeztakor, úgy ekkor is eltávozott. —

Anglia.

(Ifjabb Eszterházy hg menyekzője. Elegy.) Eszterházy hg fia Miklós jan. 1jén üllé menyekzőjét Jerseygr. Sára lányával; de csak mély csöndben, mivel a' menyaszszony nagyatyja, Westmoreland gr., meghalt. — Kihnába 3 hajón katonaságot küldé a' kormány, az ottani hadsereg megerősítésére. — A' londoni la-

pok folyvást élénk vitázatban állnak a' francia ellenzési sajtóval, 's arról vádolják Franciaországot, hogy önmagát nem bírván józan szabadságba helyezni, egész Europa nyugalmát szeretné fölzavarni, miként azt a' mult században tevé, midőn saját kicsapongásit megutálva imperatori járomba hajlott, 's a' vas páleza súlyos esapásit Európával is érezteté. A' M. Chronicle különösen meg azt jegyi meg, hogy csupán Lafayette és Perrier szabadsági elveit ohajtja, de Thiers Napoleon szabadsági ábránditól mindenkor irtózni fog. — Egy postaszolgát holtig tartó száműzetésre ítélte a' törvényszék, mivel egy fillért kivenni merészkedett.

Franciaország.

(Lamartine elnökségét a' baloldal támogatja. Elegy.) Paris, dec. 27én: „Lamartine kamraelnöksége új alakot váltott, 's e' kérdés egyszersmind a' ministerség életére elhatározó következményű leend. Passy fenyegető levelet intézett testvérehez, Duchatel grófhhoz, minek következtében a' ministerség Sauzet mellett nyilatkozott. Passy levelének hangja annyira megboraszta a' ministerséget, hogy bukása v. Lamartine elmellőzése közt kellvén választania, inkább ez utóbbi rendszabályhoz folyamodott. Ennek hírére a' baloldal tüstint követséget küldé Faschereau és Etienne vezérlete alatt Lamartinehez, mely tudtával adá, hogy a' baloldal mellette fogszavazni. E' szerint azon furesa eset fog ez uttal bekövetkezhetni, hogy a' conservatívek vezérét az ellenzés emelendi elnökségi székre. Lamartine azonban egészen semleg fogja magát viselni, és nyugottan várandja be a' történéseket. — A' hadsereg csökkenés általánosan igen bosszantja a' közönséget, mivel az ezredek vezértisztségei mind megmaradnak, mi által a' kormánynak új alkalom nyílik vesztegetés által párthívek szerzésére. Egyébiránt e' csökkenést tulajdonképen nem is nevezhetni annak, mert 1840ben békelében 317 ezerből állott a' francia hadsereg, most pedig 493 ezerről csak 344 ezere csökkenté azt a' kormány. — Több városban minden ellenzés nélkül ment véghez a' házzámitás, és úgy látszik, hogy a' francziák már végkép kibékültek ezen eleinte annyira gyűlölt rendszabállyal. Az utóbb fával kirakátása, Delisle gr. javított rendszere szerint, napról napra nagyobb kiterjedést nyer Parisban. Az utcák illy kirakása igen nagy figyelmet érdemel, mert a' kocsik nem robognak rajta oly nagy zajjal, mint a' kövezeten, ezenkül kevésb sár és por gyűl meg rajta, és sokkal tartósb 's olcsóbb is a' szokott kövezetnél. Rövid idő mulva bizonyosan egész Európában el fog terjedni Delisle gr. e' hasznos találmánya. — A' Charivari 's néhány más francia lap azon épületes ujdonságot közlik, miszerint a' müncheni korcsmában szigorú büntetés alatt nem szabad francia pinczéreket tartani, vagy francia nyelven beszélni. A' szegény francziák már most enni sem kérhetnek jó pénzökért Münchenben! E' rendszabály által Bajorországot végkép elzárni szándék a' francziák előtt. — Rumigny tábornok, Algir ideigl. főkormányzója, dec. 12kén Toulonba érkezett, 's még azon este utnak indult Algir felé. — A' Courrier français nem bocsáthatja meg az angol sajtónak azon magasztalását, mikkel Guizot ministerségit tetézi, ámbár igen természetesnek találja különben, hogy a' tory lapok a' conservatív ministerséget legyezgetik. „Ámde, szól folytatólaj, mit mondjunk a' M. Chronicle magasztalásiról, mely a' szabadelműség zászlaja alatt küzd, 's mégis minden haladási elvet gátol, és hangosan kiáltozza, hogy Thiers politikája Franciaországot elszigetelé. Tehát csakugyan hiszi a' M. Chronicle, hogy Guizot kormányra lépte óta ezen elszigeteltség megszűnt? Ez esetben iskolába kívánókat őt küldeni, hogy politikai leczkéjét jobban megtanulhassa, 's különösen Palmerston azon sürgönyét, melyben gúnyt űz azokbul, kik Franciaország elszigeteltsége megszűntét erősen hiszik. A' M. Chronicle e' magasztalása legundokabb hitszegés. Azonban illyenek az angolok! Hazájokban szabadelműek, 's külföldön a' rabszolgaságot is pártolják, igazolva azon róluk több helyen elmondott állítást, hogy az angolok csak honn bírnak hittel, de külföldön csupán anyagi érdeket ismernek. — A' francia akademia Cessachalála következtében legközelebb új tagot fog választani; eddig Toequeville, Vatout és Aimé-Martiu jelenték magokat e' fényes kitüntetésre.“

(Lajos Fülöp a' kamarákat személyesen nyitotta meg. Trónbeszéd 16 lap Dupoty elíteltetésinek ellenmond. Elegy.) Paris, dec. 27ikén: „A' király délután 4 órakor köv. trónbeszéddel nyitá meg a' kamarákat: „Pair és követ urak! Önök utolsó ülések berekesztése óta azon kérdések, melyek keleten igazságos aggályunkat ébreszték föl, czéljokat érték. Az ausztriai császárral, angol királlyal, orosz királlyal, moszka czárral és szultánnal szerződést kötöttem, mely a' hatalmak megegyező szándékát, azaz: Európa békéjét, 's az ozman birodalom nyugalmát, megpecsételi. — Az országra nagy terhek rovatnak! ezek már is tetemes enyhítést nyertek. Élénkül kívántam volna a' bevételt 's kiadást azonnal súlygyeure hozatni, 's ez azon siker, mit jelenleg elő kell készítenünk, 's mit Önök létre idézendnek, katonai szerkezetünk gyöngítése nélkül, 's a' nélkül, hogy azon közdolgozat elhalasztanók, melyek nemzeti jóllétünket gyarapítani fogják. Törvényjavaslat fog Önök elibe terjesztetni nagy vasuti rendszer fonalainak előállítására, mely birodalmunk minden részének azon könnyebb 's gyorsabb összeköttetést biztosítandja, mely az erő emeltyűjét 's gazdagság forrását képezi. Egyszersmind kereskedési vonatkozásunkat meggondolt alkudozásokkal törekszem kiterjeszteni, és földünk 's művészetünk termékeinek új ösvényt nyitni. Illy munkák a' békének böcsületére válnak, 's megerősítésire szolgálnak, és egyszersmind üdvgazdaggá teszik azt. Okom van arra számolni, hogy a' béke nem fog megzavartatást szenvedni. Valamennyi hatalomtól legbarátabb biztosításokat kaptam. Rendszabályokat létesíték, hogy semmi külföldi bonyolulás ne veszélyeztethesse afrikai birtokainkat. Vitéz katonáink azon most már örökre francia tulajdonban folyvást haladnak ns pályájokon és szerencsésnek érzem magamat, hogy fiaim is részt vehettek tetteikben. A' pénzügyi törvények 's egyéb törvényjavaslatok, és czélszerű javítások sikeresítése a' nyilvános kormányzatban, rögtön Önök elibe fognak terjesztetni. Bármí nagyok legyenek 's terheink, Franciaország könnyen fogná azokat elviselni, ha szünet nélkül nem gátlanák hatalmas munkássága emelkedését a' fondorkodások. Nem akarok ezeknél időzni, de ne feledjék Önök soha, uraim, hogy ez az, mi ha-

